

FAGFORNYINGA

BAKGRUNN, STRUKTUR, SENTRALE OMGREP OG INNHOLD

JONATAN GNISTE

22.01.20

I DJUPNA

Torbjørn Ryssevik

Faga i skulen skal bli nye,
vert det sagt.

Skal vi ikkje lenger lære om byar i Belgia
og om svingane på Jordanelva?

Kanskje heller ikkje om transitive verb?

No skal vi lære i djupna,
høyrer vi.

Ikkje veit eg kva dei finn der nede i djupna

Men fisken som kjem derifrå,

har ofte stygge auge.

Det vert vel gagns menneske etter dette og,
må vi tru.

BAKGRUNN I - LUDVIGSENUTVALET

- 15. juni 2015 leverte Ludvigsenutvalet – NOU 2015:8 *Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser*. Den svarte på eit oppdrag om å vurdere innhald i grunnopplæringa (opp i mot krav til kunnskap og kompetanse i eit framtidig samfunns- og arbeidsliv.
- Nye læreplaner i grunnskolen og de gjennomgående fagene i videregående bygger på **stortingsmelding nr. 28: Fag – Fordypning – Forståelse — En fornyelse av Kunnskapsløftet.**

KVA ER FAGFORNYINGA?

Udir:

«Vi skal fornye læreplanene ved å gjøre dem mer relevante for framtiden. Fagene skal få mer relevant innhold, tydeligere prioriteringer og sammenhengen mellom fagene skal bli bedre.»

- De nye læreplanene vil bli tatt i bruk i skolen høsten 2020. Første kull med elever som får de nye læreplanene fra 1. klasse, går ut av grunnskolen våren 2033.
- For 1.–9. trinn og Vg1 blir de innført august 2020. For 10. trinn og Vg2 blir de innført august 2021. For Vg3 blir de innført august 2022.

KVA ER FAGFORNYINGA?

- Dagens fag og timetall videreføres, og det skal fortsatt være kompetansemål i lærerplanene.
- De fem grunnleggende ferdighetene lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter videreføres og tydeliggjøres.
- De nye lærerplanene skal gi elever og lærere mer tid til fordypning, slik at elevene forstår stoffet og kan bruke det de har lært i andre sammenhenger.
- Læreplanene skal være relevante og fremtidsrettede, og elevene skal utvikle kunnskaper, ferdigheter, verdier og holdninger som har betydning for dem selv og samfunnet.

KVIFOR FORNYES FAGA?

- Samfunnet forandres. Ny teknikk, ny kunnskap og nye utfordringer. Vi trenger barn og unge som reflekterer, er kritiske, utforskande og kreative. Dagens og framtidens samfunn er dynamisk – grunna digital og kommunikasjonar. Tidligare lineært industrisamfunn
- Frå breddelæring til dybdelæring. Alt for mange kompetansemål, for mykje detaljert innhald. Døme KRLE: 2006 - 2020
- Ambisjon: «Alt skal henge saman med alt.» Betre samanheng i og mellom faga, delene av læreplansverket skal henge betre saman.
- Verdiløft – Overordna del skal vere ein del av kvardagen i klasserom

KVA ER NYTT?

- Overordnet del (Tidligere generell del)
- Kjerneelement – Det viktigste i faget
- Tverfaglege tema: *folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling.*
- Ny struktur – 1. om faget 2. Kompetansemål 3. vurdering
- Ny kompetansedefinisjon – kun kompetansemål, læringsmål er vekk.
- Djupnelæring

KVA ER OVERORDNET DEL?

- Overordnet del gjelder for grunnopplæringen i Norge. Grunnopplæringen består av grunnskole og videregående opplæring.
- utdyper verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf og de overordnede prinsippene for grunnopplæringen.
- 1. Opplæringens verdigrunnlag, 2. Prinsipper for læring, utvikling og dannelse og 3. Prinsipper for skolens praksis.

KVA ER ORERORDNET DEL?

- Overordnet del gir retning for opplæringen i fag, og alle fag bidrar til å realisere opplæringens brede formål.
- Ny overordnet del skal bidra til et **verdiløft** i skolen.
- Det er fleire sterke formuleringer som skal vise igjen i kvardagen.

Formålet med opplæringen	
1. Opplæringens verdigrunnlag	
1.1 Menneskeverdet	
1.2 Identitet og kulturelt mangfold	
1.3 Kritisk tenkning og etisk bevissthet	
1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang	
1.5 Respekt for naturen og miljøbevissthet	
1.6 Demokrati og medvirkning	

DØME I

«Likeverd og likestilling er verdier som er kjempet fram gjennom historien, og som fortsatt må ivaretas og forsterkes» s.5

DØME 2

«Elevene skal selv bidra til å ivareta menneskeverdet og reflektere over hvordan de kan forhindre at det krenkes» s. 6

FRÅ OVERORDNET DEL – 3. PRINSIPPER FOR SKOLENS PRAKSIS. – OM VURDERING

Skolen og lærerne må balansere behovet for god informasjon om elevenes læring og uønskede konsekvenser av ulike vurderingssituasjoner. **Uheldig bruk av vurdering** kan svekke den enkeltes selvbilde og hindre utviklingen av et godt læringsmiljø. S. 16

KJERNEELEMENTER

- Stortingsmeldinga har definert kjerneelementa som:

«det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen (...). Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.»

TVERFAGLEGE TEMA - *folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling.*

Tverrfaglige temaer

Skolen skal legge til rette for læring innenfor de tre tverrfaglige temaene:

- *folkehelse og livsmestring*
- *demokrati og medborgerskap*
- *bærekraftig utvikling.*

Overordnet del (frå departement):

Tverrfagleg – Skal in på faget sine premisser – Skal prege det daglege arbeidet. Det er ikke fag – det er samfunnsaktuelle tema som skal in i undervisning der det passer.

NY KOMPETANSEDEFINISJON

2006 – Kunnskapsløftet:

«Evnen til å løse oppgaver og mestre komplekse utfordringer. Elevene viser kompetanse i konkrete situasjoner ved å bruke kunnskaper og ferdigheter til å løse oppgaver.»

2020 – Fagfornyinga:

«Kompetanse er å tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning».

DJUPNELÆRING

- Læreprosess er eit mål i seg – Meta
- Begrepsforståing, samanhengar (og mellom fag og tema), metodar, korleis kunnskap blir til, relatere til gammal og ny læring. Bruker fleire omgrep for å beskrive
- Elevane fordjupar seg og jobbar med lærestoffet over tid 8-12 veker. Det vert gitt tilbake-meldingar og utfordringar tilpassa fagleg utvikling.
- Tidskrevjande – Kunnskapsløftet sine læreplanar legg lite til rette for fordjuping. Dei er altfor spekka med kompetansemål utan nødvendig samanheng.

DJUPNELÆRING

Tabell 3.1 fra NOU 2014:7

DYBDELÆRING	OVERFLATELÆRING
Elever relaterer nye ideer og begreper til tidligere kunnskap og erfaringer.	Elever jobber med nytt lærestoff uten å relatere det til hva de kan fra før.
Elever organiserer egen kunnskap i begrepssystemer som henger sammen.	Elever behandler lærestoff som atskilte kunnskapselementer.
Elever ser etter mønstre og underliggende prinsipper.	Elever memorerer fakta og utfører prosedyrer uten å forstå hvordan eller hvorfor.
Elever vurderer nye ideer og knytter dem til konklusjoner.	Elever har vanskelig for å forstå nye ideer som er forskjellige fra dem de har møtt i læreboka.
Elever forstår hvordan kunnskap blir til gjennom dialog og vurderer logikken i et argument kritisk.	Elever behandler fakta og prosedyrer som statisk kunnskap, overført fra en allvitende autoritet.
Elever reflekterer over sin egen forståelse og sin egen læringsprosess.	Elever memorerer uten å reflektere over formålet eller over egne læringsstrategier.
Ludvigsen-utvalgets kunnskapsoversikt, NOU 2014:7 <i>Elevenes læring i fremtidens skole</i> presenteres forskjellen mellom dybdelæring og overflatelæring i en tabell. Denne tabellen e	

KORLEIS PRAKTISERE NY LÆREPLAN?

- Lære omgrep (s 14-15 i retningslinjer for utforming av læreplan) Ref djupnelæring
- Bruke dei i praksis – Kompetanse (Læreplanskompetanse)

Sentrale begreper i læreplanarbeidet

Dybdelæring	Kreativitet	Sosial læring og utvikling
Innovasjon og entreprenørskap	Kritisk tenkning	Tilpasset opplæring
Kjerneelementer	Læringsstrategier	Tverrfaglige temaer
Kompetanse	Progresjon	Verdigrunnlaget
Kompetansemål	Rammeverk for grunnleggende ferdigheter	

I denne delen av retningslinjene defineres de mest sentrale begrepene i læreplanene for å sikre en

INNOVASJON OG ENTREPRENØRSKAP

Innovasjon og entreprenørskap - Ordforklaring

- Innovasjon kan være både en holdning og kunnskaper og metoder. Det handler om å skape verdier og finne nye løsninger gjennom prosesser, produkter og arbeidsformer. Elever og lærlinger som lærer om og gjennom innovasjon, utvikler evnen til å uttrykke seg på ulike måter, og til å løse problemer og stille nye spørsmål.
- Pedagogisk entreprenørskap handler om **skapende virksomhet**, om **varierte** og **motiverende** undervisningsformer, **praktiske** og **livsnære** aktiviteter for elevene og lærlingene, **samarbeid med lokalt næringsliv, organisasjoner og livet utenfor skolen**.

KORLEIS PRAKTISERE NY LÆREPLAN?

- Overordna del: verdigrunnlag, prinsipper – dybdelæring, kompetanseomgrep, innhald – tverfagleg →
Kjerneelementer – innhald, omgrep → Kompetansemål
→ i klasserom